

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาประสบการณ์การถูกทำร้ายและความต้องการความช่วยเหลือของภรรยาที่ถูกสามีทำร้าย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการทำร้ายภรรยา

รูปแบบการทำร้ายภรรยา

ปัจจัยของการทำร้ายภรรยา

วัฏจักรความรุนแรง

ผลกระทบจากการที่ภรรยาถูกสามีทำร้าย

ความรู้สึกละอายใจของภรรยาเมื่อถูกทำร้าย

การตัดสินใจของภรรยาต่อการดำเนินชีวิตภายหลังเหตุการณ์ทำร้าย

ความต้องการความช่วยเหลือของภรรยาที่ถูกสามีทำร้าย

แนวคิดสตรีนิยมต่อปัญหาการทำร้ายภรรยา

แนวคิดเกี่ยวกับการทำร้ายภรรยา

ปัญหาของภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายเป็นปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งที่ปรากฏเป็นข่าวและไม่เป็นข่าว และเป็นประเด็นหนึ่งในส่วนของความรุนแรงในครอบครัว จากการทบทวนวรรณกรรมที่ปรากฏอยู่พบว่ามีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

เจตเลสและสเตราส์ (Gelles & Straus, 1979) ได้กล่าวว่าการทำร้ายภรรยา หมายถึง ความรุนแรงที่สามีตั้งใจกระทำ หรือรับรู้ว่าตั้งใจกระทำให้ภรรยารู้สึกเจ็บปวดและบาดเจ็บทางร่างกาย ตั้งแต่การบาดเจ็บเล็กน้อยไปจนถึงการทำอันตรายจนถึงแก่ชีวิต

National Clearinghouse on Family Violence (1990) ได้กล่าวว่าการทำร้ายภรรยา หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมใดๆก็ตามที่สามีกระทำต่อภรรยาอย่างไม่ถูกต้องและจงใจ การกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายต่อภรรยา ซึ่งรูปแบบของการกระทำประกอบด้วย การทำร้ายร่างกาย การใช้ความรุนแรงทางเพศ และการทำร้ายจิตใจ เช่น การข่มขู่ การทำให้ขายหน้า การไล่ออกจากบ้าน การมีภรรยาน้อย รวมทั้งการแสวงหาผลประโยชน์โดยใช้ภรรยาเป็นเครื่องมือ

มูลนิธิผู้หญิง (2532) ให้ความหมายของการทำร้ายภรรยาว่า เป็นการทำร้ายทั้งทาง ด้านร่างกายและจิตใจโดยสามี ด้วยรูปแบบและระดับความรุนแรงที่แตกต่างกัน ตั้งแต่การทะเลาะวิวาทโต้เถียง การทำร้ายร่างกายด้วยอวัยวะ หรืออาวุธ และรุนแรงถึงการทาลายชีวิต

รูปแบบการทำร้ายภรรยา

การทำร้ายภรรยาเป็นวิธีการหนึ่งที่สามีใช้ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งกับภรรยา เบคเคอร์ (Baker, 1979) จำแนกลักษณะการทำร้ายภรรยาเป็น 5 ลักษณะ คือ

1. การทำร้ายร่างกาย (physical abuse) เป็นการกระทำรุนแรงที่เห็นชัดเจนที่สุด แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1.1 ระดับต่ำสุด (beginning levels) ได้แก่ การถ่มน้ำลาย การผลัก จับกระแทก ควบคุมกักตัว

1.2 ระดับปานกลาง (moderate levels) ได้แก่ การหยิกข่วน กัด ตบหน้า เตะ ชกค่อย กระชากผม ขว้างปาสิ่งของใส่กัน

1.3 ระดับรุนแรง (severe levels) ได้แก่ การบีบคอ การทุบตีด้วยไม้หรืออาวุธต่างๆ

2. การทำร้ายจิตใจ (psychological abuse) เป็นการสร้างความหวาดกลัวโดยการขู่ว่าจะทำร้ายภรรยา บุตร หรือญาติพี่น้องที่ภรรยารัก การรังควานทางโทรศัพท์ หรือไปที่ทำงานของภรรยา การแสดงความเป็นเจ้าของ การควบคุมพฤติกรรมและการกระทำของภรรยา คอยควบคุมเวลา และการบังคับให้ภรรยาฆ่าตัวตาย

3. การทำร้ายด้านอารมณ์ (emotional abuse) เป็นการใช้คำพูดหยาบคายเสียสติ คำว่า ด้วย คำหยาบคายขี้เถียน เรียกชื่อไม่เหมาะสม การก่อให้เกิดความรู้สึกว่าภรรยาเป็นต้นเหตุ เป็นผู้ผิด การกล่าวโทษว่าภรรยาไม่ซื่อสัตย์ การกีดกันไม่ให้ภรรยาออกไปทำงานนอกบ้าน และห้ามพบเพื่อนหรือติดต่อกับคนภายนอก

4. การข่มเหงทางเพศ (sexual abuse or marital rape) เป็นการใช้กำลังในการทำกิจกรรมทางเพศ หรือการทำให้เกิดการเจ็บปวดจนเกิดบาดแผลระหว่างมีเพศสัมพันธ์ การบังคับให้มีเพศสัมพันธ์โดยไม่สมัครใจ การให้แสดงพฤติกรรมทางเพศต่อสาธารณะชนทำให้เกิดความอับอาย

5. การลงโทษทางการเงิน (financial abuse) หมายถึง การที่ภรรยาไม่สามารถที่จะรับทราบถึงรายได้ของครอบครัว แม้ภรรยาจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่สุขสบาย แต่การตัดสินใจทุกอย่างภายในครอบครัว รวมถึงการควบคุมการใช้จ่ายเงินหรือการเก็บออมขึ้นกับฝ่ายสามีเพียงฝ่ายเดียว

จะเห็นได้ว่ารูปแบบการทำร้ายมีหลายลักษณะแตกต่างกันออกไป ซึ่งการใช้ความรุนแรงในการทำร้ายอาจไม่มีวันจบสิ้นยังคงเกิดขึ้นได้อีก

ปัจจัยของการทำร้ายภรรยา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีผู้ศึกษาถึงปัจจัยของการทำร้ายภรรยาซึ่งมีหลายปัจจัย พอสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม โดยสังคมมองว่าครอบครัวเป็นสถาบันส่วนตัว การทุบตีทำร้ายร่างกายภรรยาเป็นเรื่องส่วนตัว บุคคลอื่นไม่ควรไปยุ่ง การที่ผู้หญิงได้รับการอบรมสั่งสอนว่าภรรยาเป็นสมบัติของสามี สามีมีสิทธิทำอะไรกับภรรยาได้ทุกอย่าง (ไพรัตน์ พุกษชาติคุณากร, 2533; สายสุรี จุติกุล, 2538) นอกจากนี้ความเชื่อที่ว่า สามีภรรยาเป็นบุคคลคนเดียวกัน ภรรยาไม่ควรนำเรื่องของครอบครัวเปิดเผยให้สังคมภายนอกรับรู้ และความเชื่อเกี่ยวกับบทบาทของภรรยาและมารดาที่ดี จึงทำให้ภรรยาคิดว่าการทุบตีทำร้ายร่างกายเป็นเรื่องน่าอาย เป็นความผิดของตน ถ้าสังคมรู้ตัวเองจะถูกประณาม จึงพยายามปกปิดเหตุการณ์โดยถือว่าเป็นเรื่องส่วนตัว และพยายามแก้ไขด้วยตนเอง (มูลนิธิผู้หญิง, 2532; สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย, 2541) ทำให้การทำร้ายยังคงดำเนินต่อไป นอกจากนี้การกำหนดบทบาททางเพศ โดยมีพื้นฐานที่แตกต่างทางชีวภาพ และการขัดเกลาทางสังคมเรื่องเพศ การยึดมั่น และการถ่ายทอดความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับบทบาททางเพศ เช่นการยอมรับว่าเพศชายจะต้องก้าวร้าว มีสิทธิในการใช้กำลัง ส่วนเพศหญิงต้องยอมรับการกระทำ ไม่ได้แย้ง ส่งผลให้เกิดความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมในความเป็นเพศชายเชื่อมโยงกับการครอบงำการมีสิทธิเหนือผู้หญิง ความแตกต่างทางอำนาจที่ไม่เสมอภาคในครอบครัวโดยผู้ชายซึ่งเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่าจะใช้อำนาจบังคับกระทำรุนแรงกับผู้หญิงที่มีอำนาจน้อยกว่า ดังนั้นบทบาททางเพศและการใช้อำนาจจึงเป็นรากฐานของการทำร้ายร่างกาย (Bograd, 1988)

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การที่ผู้หญิงต้องพึ่งพาผู้ชายทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ผู้หญิงถูกจำกัดสิทธิทั้งในด้านการเงิน ความก้าวหน้าในอาชีพ การศึกษาและการฝึกอบรม ความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายถือเป็นปัจจัยสำคัญในการลดทอนอำนาจผู้หญิง และเป็นหนึ่งในข้อจำกัดการหย่าร้างของผู้หญิงด้วย (Heise, Raikes, & Watts, 1994)

3. ปัจจัยด้านกฎหมาย ประเพณี และศาสนา ดังเช่นลักษณะกฎหมายครอบครัวในอดีตการบัญญัติกฎหมายแสดงถึงความเลื่อมล้ำของสถานภาพระหว่างชายและหญิง โดยเฉพาะบทบัญญัติของกฎหมายลักษณะฝ่าเมีย มาตรา 60 ได้ระบุว่า “สามีจะปราบปรามโบยตีภรรยา ภรรยา

จะเอาโทษแก่สามีมิได้ และชายสามารถมีภรรยาที่คนอื่นก็ได้ ส่วนหญิงมีสามีได้ทีละคน จนกว่าจะหย่าร้างหรือเป็นม่าย หญิงมีสามีที่มีผู้จะถูกลงโทษที่รุนแรงมาก” (บุญยงค์ เกศเทศ, 2532) ทำให้สามีสามารถทำร้ายภรรยาได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย แม้ในปัจจุบันกฎหมายกำหนดให้ชายกับหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันโดยได้มีการบัญญัติกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2540 ในมาตรา 30 ไว้ว่า “บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน” และมาตรา 53 ได้ระบุว่า “เด็ก เยาวชนและบุคคลในครอบครัวมีสิทธิในการคุ้มครองโดยรัฐจากรัฐการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม” (เครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ, 2542) แต่ในสภาพความเป็นจริงปัจจุบัน พบว่าภรรยาซึ่งถูกสามีทำร้ายทั้งที่เปิดเผยและไม่เปิดเผย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้เกี่ยวข้องในขบวนการยุติธรรมที่ไม่คำนึงถึงความละเอียดอ่อนของปัญหาดังกล่าว (Heise, et al., 1994) ดังนั้นการที่จะให้กฎหมายเกิดผลจริงมิใช่อยู่ที่บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่ต้องสร้างการยอมรับทัศนคติใหม่ รวมทั้งการปฏิบัติต่อกันที่ถือว่าเดิมด้วย (กาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์, 2541)

4. ปัจจัยด้านการเมือง การเมืองที่ขาดกลุ่มผู้หญิงเป็นตัวแทนในวิชาชีพที่สำคัญต่างๆ เช่น นักการเมือง นักกฎหมาย เป็นต้น ทำให้ขาดมุมมองด้านผู้หญิงและขาดการตระหนักถึงปัญหาและความต้องการบนพื้นฐานของความเป็นหญิง ดังนั้นปัญหาการทำร้ายภรรยาจึงไม่ได้รับความสนใจอย่างจริงจัง. และยังคงเป็นเรื่องส่วนบุคคลที่อยู่นอกเหนืออำนาจรัฐที่จะเข้าไปจัดการ (Heise, et al., 1994)

5. ปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล ซึ่งประกอบด้วย

5.1 ความผิดปกติของจิตใจและบุคลิกภาพของสามี เช่นมีสมองพิการ มีอารมณ์ก้าวร้าว ควบคุมตนเองไม่ได้ มีลักษณะไม่บรรลุนิติภาวะทางอารมณ์ มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับอายุ รู้สึกไม่มั่นคงทางด้านจิตใจ มีความเครียด ขัดแย้ง รู้สึกถูกคุกคามจากที่บ้านที่ทำงาน มีพฤติกรรมรุนแรง และชอบทำร้าย เมื่อโกรธคิดหวังสั้นหนทางจะทำร้ายร่างกายผู้อื่น เป็นต้น (ไพรัตน์ พฤษชาติคุณากร, 2533)

5.2 การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก เป็นประสบการณ์ส่วนตัวที่บุคคลได้รับในวัยเด็ก ทั้งผู้ชายและผู้หญิง อาจเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมภายนอกที่ได้พบเห็น เช่นพ่อแม่ทะเลาะกัน เพื่อนบ้านทะเลาะกันหรือเคยถูกกระทำทารุณกรรม เด็กจะเรียนรู้และซึมซับความรุนแรงโดยกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (socialization) จนกระทั่งเป็นพฤติกรรมคิดตัวและเป็นประเพณีตกทอดไปยังรุ่นลูกหลานต่อไป จากการศึกษาของวราภรณ์ ดวงจันทร์ (2530) ที่ศึกษาความคิดเห็นของเด็กชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง บ้านกรุณาต่อ ปัญหาสามีทุพบุคลิกภาพทำร้ายร่างกาย พบว่าเด็กชายร้อยละ 80 เคยเห็นบิดามารดาของตนทุพบุคลิกภาพทำร้ายร่างกายกัน สิ่งเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อ

ความนึกคิด และเป็นการซึมซับหรือรับการถ่ายทอดจากสังคมภายในบ้าน เด็กจะเรียนรู้ว่าการทุบตีระหว่างสามีและภรรยาเป็นเรื่องปกติ พฤติกรรมการทุบตีทำร้ายร่างกายภรรยาไม่ได้เป็นสิ่งผิดหรือร้ายแรงอะไร เป็นวิธีการสำหรับการแก้ไขปัญหา ดังนั้นจึงไม่เป็นเรื่องผิดปกติที่จะใช้มาตรการที่รุนแรงกับภรรยา หรือคนรักต่อไปในอนาคต

5.3 ความโดดเดี่ยวของครอบครัว การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัวจากครอบครัวชายที่มีการช่วยเหลือให้คำแนะนำทักทายผู้ใหญ่มากมาเป็นครอบครัวเดี่ยว ทำให้ขาดแหล่งสนับสนุนทางสังคม เมื่อมีปัญหาขัดแย้งทำให้เกิดความเครียดนำไปสู่การใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ดังการศึกษาของ สเตนเมทซ์ (Steinmetz, 1987) ที่พบว่าครอบครัวที่มีความรุนแรงส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว มีสมาชิกโดยเฉลี่ย 4 คน เมื่อมีความเครียดในครอบครัว ไม่มีญาติผู้ใหญ่ในบ้านที่จะคอยเป็นแรงสนับสนุน ปรีกษาหารือและปลอบโยน

5.4 อายุของกลุ่มสมรส ในประเทศสหรัฐอเมริกา สเตราส์ เจลเกส และสเตนเมทซ์ (Straus, Gelles, & Steinmetz, 1980) ศึกษาพบว่า ความรุนแรงในครอบครัวมักเกิดกับคู่สมรสที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี หรือส่วนใหญ่แต่งงานได้ 2.5-5 ปี สอดคล้องกับการวิจัยความรุนแรงในครอบครัวจากข่าวหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นกรณีรุนแรงมากของ พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2531) ที่พบว่า คู่สมรสส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 19-30 ปี

5.5 ความเครียดจากหน้าที่การงานในชีวิตประจำวัน นับเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นสาเหตุของปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างกัน ทำให้บุคคลเกิดความเก็บกดและต่อแค้นต่อชีวิต ส่งผลให้เกิดการกระทบกระทั่งและมีอารมณ์ก้าวร้าวต่อกัน (ปรีชา อุปโยคิน, 2538) จากการศึกษาของ สเตราส์และคณะ (Straus, et al., 1980) อธิบายว่าอาจเป็นเพราะคู่สมรสมีความตึงเครียดในครอบครัว เช่น มีความตึงเครียดทางเศรษฐกิจ การว่างงาน หรือไม่มีงานประจำทำ เป็นต้น ความตึงเครียดดังกล่าวจะสัมพันธ์กับความรุนแรงในครอบครัว

5.6 การที่สามีใช้สารเสพติด สุรา ยาบ้า ทำให้ควบคุมตนเองไม่ได้ สูญเสียความสามารถในการตัดสินใจและมักใช้ความรุนแรงกับภรรยาที่มีอำนาจน้อยกว่า จากการศึกษาของ พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2531) พบว่า การดื่มสุรานั้นเป็นสาเหตุหนึ่งในสี่ของสาเหตุที่สามีทุบตีภรรยาเป็นประจำ ก่อนที่ภรรยาจะขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานสังคมสงเคราะห์ต่าง ๆ

ปัจจัยของการทำร้ายภรรยา อาจเกิดจากปัจจัยหลายประการได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านกฎหมาย ประเพณีและศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง และปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล ปัจจัยต่างๆเหล่านี้อาจไม่ใช่เพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเท่านั้นที่เป็นสาเหตุแต่อาจเป็นปัจจัยร่วมกัน

วัฏจักรความรุนแรง

การกระทำรุนแรงต่างๆต่อภรรยาในแต่ละครอบครัวอาจไม่ได้เกิดครั้งเดียว ซึ่งมีรนา เบลค (2540) ได้แบ่งระยะต่างๆของวัฏจักรความรุนแรงดังนี้

1. ระยะก่อตัวสะสม เป็นระยะที่ความตึงเครียดก่อตัวสะสมขึ้นเรื่อยๆ โดยทั้งสองฝ่ายไม่สามารถพูดคุยปรับความเข้าใจกัน หรือไม่สามารถทำให้ความเครียดผ่อนคลายลง ฝ่ายหนึ่งซึ่งมักเป็นชายจะเริ่มเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่า ส่วนฝ่ายหญิงจะเริ่มเป็นฝ่ายอ่อนแอออกเอาใจอีกฝ่ายหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามความกังวลและความตึงเครียดจะยังคงอยู่ และสะสมจนทำให้ทั้งสองฝ่ายเกิดความรู้สึกเบื่อกัน

2. ระยะเข้าควบคุมอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นระยะที่ฝ่ายมีอำนาจเหนือกว่าพยายามเข้าควบคุมครอบครัวและอีกฝ่ายหนึ่ง ระยะนี้อาจใช้เวลามากน้อยแตกต่างกัน

3. ระยะการแสดงออกของความรุนแรง มีหลายรูปแบบอาจเป็นการทำร้ายผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าจะปลดปล่อยความตึงเครียดของตนเองโดยการแสดงความรุนแรงออกมา ในขณะที่ฝ่ายอ่อนแอกว่าจะต้องอยู่ในสภาพที่เชื่อฟัง

4. ระยะขอคืนดี ผู้กระทำความรุนแรงจะรู้สึกเสียใจ ตำนึกผิด อาจรู้สึกตกใจที่พบว่าไม่สามารถควบคุมตนเองได้ รู้สึกหวั่นเกรงว่าอีกฝ่ายจะแยกทางไป จึงพยายามสร้างความดีทดแทนด้วยการขอโทษและขอให้อภัยโดยหาของกำนัลมาให้ และสัญญาว่าต่อไปจะไม่ทำอีก แต่ในบางครอบครัวอาจไม่มีระยะนี้ก็ได้

5. ระยะหวานชื่นราวกับดื่มน้ำผึ้งพระจันทร์ ระยะนี้เป็นระยะหลังจากที่เกิดความรุนแรงแล้ว มีการขอโทษและให้อภัยกันทั้งคู่กลับมาใกล้ชิดกันใหม่ แต่อย่างไรก็ตามปัญหาความตึงเครียดต่างๆในชีวิตประจำวันยังคงมีอยู่ และหากไม่รู้จักริธีแก้ปัญหาคความตึงเครียดอย่างถูกวิธีจะนำไปสู่ระยะก่อตัวสะสมความตึงเครียดอีก ซึ่งจะเกิดเป็นวัฏจักรอยู่เช่นนี้ต่อไป

วัฏจักรความรุนแรงของแต่ละครอบครัวจะใช้เวลาแตกต่างกัน ในบางครอบครัวอาจใช้เวลาหลายปีกว่าเหตุการณ์จะถึงขั้นรุนแรง ในขณะที่บางครอบครัวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ถ้าวัฏจักรความรุนแรงกลายเป็นวิถีปฏิบัติในการดำรงชีวิตคู่ ระยะต่างๆที่เกิดขึ้นอาจใช้เวลาสั้นลงหรืออาจหายไป เหลือแต่ระยะควบคุมซึ่งจะเหมือนกับระยะแสดงออกของความรุนแรง และวัฏจักรนี้จะเกิดเร็วมากพร้อมกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจะมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ (โชติมา กาญจนกุล และ ศันสนีย์ เรืองสอน, 2542) การที่ภรรยาต้องเข้าสู่วัฏจักรของความรุนแรงซ้ำๆ จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพภรรยาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งถือเป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญ

ผลกระทบจากการที่ภรรยาถูกสามีทำร้าย

การที่ภรรยาถูกสามีทำร้ายจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ และเศรษฐกิจของภรรยา ครอบครัวและสังคม ดังนี้

1. ผลกระทบต่อภรรยา

1.1 ทางด้านร่างกาย เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือ มีบาดแผลฟกช้ำ กระดูกหัก กระดูกเคลื่อน สูญเสียการได้ยินซึ่งเกิดจากการบาดเจ็บ ร่างกายพิการ และอาจเสียชีวิตได้ (Bachman, 1996) ยิ่งกว่านั้นสามีจะเพิ่มความถี่และความรุนแรงในแต่ละครั้งที่ทำร้าย อาจเริ่มจากการตบหน้าจนถึงฆาตกรรม (Martins, Holzapfel, & Baker, 1992) นอกจากนี้พบว่า 22-35% ของภรรยามีอาการบาดเจ็บจากคู่นอน และต้องเข้ารับการรักษาที่แผนกฉุกเฉิน (David, 1989) ส่วนการศึกษา ของพรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2532) ได้ศึกษาปัญหาความรุนแรงในครอบครัวทั้งสิ้น 124 ราย เป็นการทำร้ายภรรยา 100 ราย ซึ่งพบว่าร้อยละ 34.7 ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย ร้อยละ 4.8 บาดเจ็บถึงขั้นต้องส่งโรงพยาบาล ร้อยละ 18.5 บาดเจ็บสาหัส ร้อยละ 6.5 บาดเจ็บถึงขั้นสลบ และร้อยละ 2 ถึงขั้นเสียชีวิต

นอกจากนี้การที่ภรรยาถูกทุบตีในขณะที่ตั้งครรภ์จะส่งผลถึงเด็กในครรภ์ด้วย จากการศึกษาของ บัลลอค (Bullock, 1987 cited in Bullock, Sandella, & McFarlane, 1989) พบว่าภรรยาที่ถูกทุบตีมากกว่า 4 ครั้งเมื่อคลอดบุตรออกมาทารกจะมีน้ำหนักตัวน้อย นอกจากนี้จากการรายงานประจำปีของ UNFPA (1997) ซึ่งให้เห็นว่าสตรีร้อยละ 20-60 ทั่วโลกรายงานว่าเคยถูกคู่สมรสทุบตีทำร้ายโดยสตรีที่ถูกทุบตีในขณะที่ตั้งครรภ์จะส่งผลให้เกิดการตกเลือดหรือแท้ง หรือคลอดก่อนกำหนด หรือคลอดทารกที่มีน้ำหนักน้อยกว่าปกติ

1.2 ทางด้านจิตใจ จากการที่ภรรยาถูกสามีทำร้ายไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายร่างกายและ/หรือจิตใจ จะส่งผลกระทบดังนี้

1.2.1 ความรู้สึกนับถือในตนเองต่ำ ภรรยาเกิดความรู้สึกสับสนและมองไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ขาดความมั่นใจในการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา คิดว่าสิ่งที่ตนตัดสินใจเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ปัญหาที่เล็กน้อยกลับเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไข การที่ภรรยาที่มีความนับถือในตนเองต่ำและขาดความคิดเป็นของตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกหดหู่ใจ ซึ่งสภาพดังกล่าวจำเป็นต้องรีบรักษาโดยเร็วและอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากความนับถือในตนเองต่ำเป็นสาเหตุให้ภรรยาไม่เอาใจใส่ในสุขภาพและบุคลิกภาพที่ปรากฏออกมา (Baker, 1979) พฤติกรรมที่ภรรยาแสดงออกคือ ความรู้สึกเสียใจ ปวดร้าว กระแทกกระทอนใจ หวาดกลัว ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง บุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงจากอาการปกติสู่อาการหวาดผวา ก้าวร้าวและอารมณ์รุนแรงขึ้น หมกมุ่น

ในชีวิต ชิมเสร์รา ลีนหวัง มีความรู้สึกสองฝักสองฝ่าย บางทีกลับสนว่าวุ่นใจ หรืออยู่ในภาวะต้องยอมรับการกระทำของสามี การไม่สามารถจัดการกับความโกรธจนคิดฆ่าตนเองหรือฆ่าผู้อื่น (ไพรัตน์ พฤษชาติคุณากร, 2533) ดังผลการศึกษาของ พรหมเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2532) ที่พบว่า ร้อยละ 16.9 ของภรรยาที่ถูกสามีทำร้าย เสียสุขภาพจิตชัดเจน ร้อยละ 6.5 หวาดกลัว ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง นอกจากนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกาพบผู้ป่วยสตรีที่มีอาการทางจิตประมาณร้อยละ 30-50 มีประวัติการเจ็บป่วยในอดีตจากการถูกทำร้าย (New Jersey Department of Consumer Affairs, 1990 cited in Yam, 1995)

1.2.2 ความรู้สึกหมกหมกทาง สามีจะใช้ความรุนแรงในการควบคุมภรรยา โดยจะแสดงออกในลักษณะการทำร้ายร่างกาย จิตใจและการข่มเหงทางเพศ ภรรยาที่ถูกสามีทำร้าย จะพยายามหาวิธีที่จะออกจากการควบคุมและหลุดพ้นจากวัฏจักรความรุนแรง แต่ถ้าไม่สามารถที่จะหลุดพ้นได้ ภรรยาจะเกิดความรู้สึกหมกหมกทาง ลีนหวังในที่สุด (Baker, 1979)

1.2.3 การกล่าวโทษว่าเป็นความผิดของคน ภรรยาบางรายยอมอดทนต่อการถูกทำร้ายและมักกล่าวโทษว่าเป็นความผิดของคน โดยมีความเชื่อว่าหากตนเองไม่มีความอดทนจะเป็นต้นเหตุทำให้ครอบครัวล้มเหลว ดังนั้นจึงพยายามปกปิดการถูกทำร้ายเนื่องจากมีความรู้สึกอับอาย ในขณะที่สามีคิดว่าพฤติกรรมที่ตนแสดงนั้นเป็นวิธีการทำโทษภรรยาที่กระทำผิด (Baker, 1979)

1.2.4 การติดสารเสพติดและสุรา ภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายมักเกิดความเครียดและกดดัน เมื่อมีปัญหาการทำร้ายเพิ่มขึ้น ภรรยาจึงหาทางออกโดยการดื่มสุราและใช้สารเสพติดเพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าและสถานการณ์ความรุนแรง ทั้งนี้ภรรยาจะพึงสงสัยเหล่านี้เป็นเวลานานเนื่องจากคิดว่าจะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ซึ่งทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าในภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายจะมีโอกาสติดสุรามากกว่าภรรยาที่ไม่ถูกทำร้าย ส่วนสารเสพติดที่พบว่ามีการใช้บ่อยคือ ยานอนหลับ ยาแก้ปวดและยาคลายกังวล นอกจากนี้มีการคาดการณ์ว่าในอนาคตภรรยาที่ถูกทำร้าย จะมีความเสี่ยงสูงในการติดยาเสพติดและเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง โดยจะพบสตรีที่มีอาการพิษสุราเรื้อรังประมาณร้อยละ 50 สาเหตุมาจากการถูกสามีทำร้าย (Flicraft & Stark, 1989 cited in Yam, 1995)

2. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ภรรยาที่ถูกทำร้ายทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และเพศ จะต้องได้รับการดูแลรักษาสุขภาพกายและจิต ทำให้สูญเสียค่ารักษาพยาบาล นอกจากนี้การถูกสามีทุบตีทำร้ายจนได้รับบาดเจ็บตามร่างกาย แขนขาหัก รูปร่างหน้าตาบวมช้ำจนมีลักษณะน่ากลัว ทำให้ภรรยาไม่มีความรู้สึกอับอายไม่กล้าไปปฏิบัติงานตามปกติ จึงทำให้ขาดงานและถูกเลิกจ้างงานในที่สุด (สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย, 2541) เช่นเดียวกับ คลากส์ (Clark, 1992) ที่

กล่าวว่าการบาดเจ็บที่ร่างกาย และจิตใจ อันเนื่องมาจากการทำร้ายต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษา และต้องหยุดงานในช่วงเข้ารับการรักษาพยาบาลและพักผ่อนอีกด้วย

3. ผลกระทบต่อครอบครัว ครอบครัวที่มีสมาชิกทำร้ายกันจะไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและเกิดปัญหาครอบครัวแตกแยก มีการคาดคะเนว่าเด็กเร่ร่อนกว่าร้อยละ 50 มาจากครอบครัวแตกแยก (สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย, 2541) นอกจากนี้เด็กที่เติบโตมาจากสภาพครอบครัวที่พ่อแม่มีแต่ความขัดแย้งกัน จะทำให้เด็กได้รับผลกระทบทั้งทางด้านสุขภาพกาย ใจและพัฒนาการดังนี้ (Baker, 1979)

1. ระยะทารก ถือเป็นช่วงวิกฤตเนื่องจากขณะที่มารดาถูกทำร้ายจะพยายามจัดการกับความเครียดของตน ทำให้ไม่สามารถที่จะตอบสนองความต้องการของทารกในระยะนี้ได้ ดังนั้นทารกจะแสดงพฤติกรรมในลักษณะกรี๊ดร้องอย่างรุนแรง นอนหลับไม่สนิท สุขภาพร่างกายทรุดโทรม และการเจริญเติบโตไม่สมวัย ด้านสุขภาพจิตจะมีสภาพอารมณ์ไม่มั่นคง การสื่อสารกับบิดามารดาไม่ดี เป็นผลทำให้พัฒนาไปสู่ปัญหาสุขภาพจิตต่อไป ส่วนด้านพัฒนาการของทารกจะหยุดชะงักเป็นผลมาจากทารกเกิดความเครียด

2. ระยะวัยก่อนเรียนและระยะวัยเรียน เด็กจะจัดการความเครียดจากการรับรู้ปัญหาการที่มารดาถูกทำร้ายร่างกายเป็น 2 ลักษณะคือเก็บกดไว้ภายใน และแสดงออกมาภายนอก ซึ่งพฤติกรรมที่เด็กผู้ชายแสดงออกได้แก่ การตะโกนเสียงดัง หงุดหงิด พุดคิดอ้าง ตัวสั้น ฝันร้าย และนอนหลับไม่สนิท มีปัญหาเกี่ยวกับบุคลิกภาพในการแสดงออกและปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ในขณะที่เด็กผู้หญิงจะมีความเครียดและวิตกกังวลมากกว่า โดยแสดงออกถึงการเจ็บป่วยทางร่างกาย ในลักษณะปวดศีรษะ ปวดท้อง เด็กผู้ชายและผู้หญิงที่อายุมากกว่า 2 ขวบขึ้นไปจะเริ่มลังเลและเรียนรู้อับอาย ท้อแท้ ทั้งของผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ เด็กผู้ชายจะแสดงความก้าวร้าวออกมา ในขณะที่เด็กผู้หญิงจะแสดงพฤติกรรมคล้ายตามเชือก ฟัง และประจบประแจงเมื่อเห็นว่าบิดาจะใช้ความรุนแรง การที่เด็กอยู่ในครอบครัวที่มารดาถูกทำร้ายร่างกายบ่อยๆเด็กจะเกิดความรู้สึกนับถือในตนเองต่ำ มีความวิตกกังวลและมีความกลัวมากขึ้นในขณะที่เกิดเหตุการณ์ทะเลาะวิวาท เด็กอาจถูกบิดาทำร้ายร่างกายร่วมด้วย ทำให้เกิดความสับสนว่าเด็กคนอื่นจะได้รับการลงโทษเช่นเดียวกับตนหรือไม่ นอกจากนี้เด็กมักจะกล่าวโทษว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นความผิดของบิดา ในขณะที่เดียวกันเด็กอยากหนีออกจากเหตุการณ์เหล่านั้น

3. ระยะวัยรุ่น เมื่อเด็กอายุได้ 11 ปี เด็กจะไม่กล่าวโทษว่าการใช้ความรุนแรงเป็นความผิดของบิดา บิดาไม่จำเป็นต้องแสดงความรับผิดชอบใดๆเด็กจะเข้าข้างบิดา เพราะถือว่าเป็นผู้มีอำนาจในครอบครัว ในขณะที่เดียวกันเด็กจะโกรธมารดาที่ไม่สามารถปกป้องอันตรายให้แก่ตนได้ เมื่อครอบครัวมีการแยกทาง หย่าร้าง ผลที่เด็กได้รับคือการแยกจากบิดาหรือมารดาหรือจะ

ต้องจากทั้งบิดามารดาไปอยู่ในความอุปการะของคนอื่น ทำให้รู้สึกโดดเดี่ยวหรือเสียใจเนื่องจากพลัดพรากกับบุคคลที่คุ้นเคย บางคนมีความรู้สึกเจ็บปวดทางด้านจิตใจ ทำให้เกิดอาการซึมเศร้าและอาจหนีออกจากบ้านเพราะขาดความอบอุ่นในครอบครัว บางคนมีความคิดในการฆ่าตัวตายเนื่องจากหมดหวังไม่รู้ว่าจะปรับทุกข์กับใคร (วิชา มหาคุณ, 2537) การที่ครอบครัวมีการหย่าร้างเด็กจะมีความรู้สึกขัดแย้งระหว่างความปลอดภัยที่ได้รับกับความรู้สึกเสียใจที่ต้องขาดบิดา เด็กมองว่ามารดาควรเอาใจใส่และสร้างความอบอุ่นให้มากกว่านี้ แต่เป็นสิ่งที่ยากที่มารดาจะทำได้เนื่องจากในขณะที่เกิดเหตุมารดาต้องจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น

ส่วนผลกระทบที่เกิดขึ้นในระยะยาวจากการที่เด็กชายพบเห็นบิดาทำร้ายทุบตีมารดาอยู่เสมอ เด็กจะเรียนรู้และซึมซับความรุนแรงโดยกระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคม จากการศึกษาของ วราภรณ์ ดวงจันทร์ (2530) ที่ศึกษาความคิดเห็นของเด็กชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง บ้านกรงมา ต่อปัญหาสามีทุบตีทำร้ายภรรยา พบว่าเด็กชายร้อยละ 89 มีความเห็นว่า การใช้ความรุนแรงด้วยการทุบตีภรรยาตนเองในอนาคตเป็นเรื่องปกติ เป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะใช้กับผู้หญิงหรือจำเป็นต้องใช้กำลังหากหมดความอดทน ส่วนการศึกษาในเด็กผู้หญิงของแลงลีย์ (Langley, 1977 cited in Bullock, Sandella, & McFarlane, 1989) พบว่าเด็กผู้หญิงจะสังเกตพฤติกรรมขณะที่มารดาถูกทุบตี และเรียนรู้ว่าพฤติกรรมเหล่านั้นได้รับการยอมรับ เมื่อเด็กเติบโตขึ้นจึงมีความเชื่อว่าผู้ชายจะต้องทุบตีภรรยา เกิดความฝังใจอาจเกลียดและกลัวผู้ชาย กลัวการแต่งงานหรือการใช้ชีวิตคู่ มุลนิธิผู้หญิง (2532) กล่าวว่านอกจากผลกระทบในเชิงการถ่ายทอดความคิดต่อเด็กในครอบครัวแล้ว ยังส่งผลกระทบทางพัฒนาการโดยตรงอีก คือ การไม่มีสมาธิในการเรียน หากเด็กต้องติดตามมารดาโดยการหลบหนีออกจากครอบครัว มีผลทำให้ไม่ได้เข้าเรียนตามกำหนด หรือต้องหยุดชะงักในการศึกษาต่อ มีปัญหาทางด้านบุคลิกภาพ เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่จะมีพฤติกรรมก้าวร้าว หากเด็กถูกทำร้ายทารุณกรรมร่วมด้วย เด็กจะรับรู้และเอาแบบอย่างของผู้ใหญ่มาเป็นแบบฉบับของตนกลายเป็นปมซ่อนเร้น และแสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น การหนีออกจากบ้าน การแต่งงานตั้งแต่อายุน้อย การคบเพื่อนไม่ดี การติดยาเสพติด การมั่วสุม และถูกชักจูงให้กระทำความผิด

4. ผลกระทบต่อสังคมและประเทศชาติ จากการที่เด็กมาจากครอบครัวที่แตกแยก เด็กมีความกดดันทางด้านจิตใจ ดังนั้นการเจริญเติบโตและการพัฒนาการทางด้านจิตใจจึงเป็นไปได้ในทางที่ไม่ดีทำให้เกิดปัญหามากมายในสังคม สิ่งเหล่านี้อาจนำไปสู่การสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่สำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต นอกจากนี้ยังทำให้เกิดปัญหาการสูญเสียบุคลากรในวิชาชีพต่างๆ และเสียค่าใช้จ่ายของประเทศอย่างมาก เนื่องจากในการดูแลช่วยเหลือและแก้ไขพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งการบำบัดฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำ ผู้ถูกกระทำและครอบครัว ต้องเกิด

จากการทำงานร่วมกันของนักวิชาชีพหลายสาขา และต้องใช้ระยะเวลาานาน (สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย, 2541) ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีรายงานว่าต้องใช้จ่ายเงินเกี่ยวกับสุขภาพในครอบครัวที่ใช้ความรุนแรงประมาณ 44.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี และสูญเสียเงินทางอ้อมจากการขาดงานประมาณ 175,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (Mcleer, 1989 cited in Moss, 1991) นอกจากนี้รัฐบาลต้องเพิ่มเงินสนับสนุนให้แก่หน่วยงานทางด้านกฎหมาย ตำรวจ เรือนจำ โรงพยาบาล และหน่วยให้คำปรึกษา โดยประมาณว่ามีผู้เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล 998,000 คน พบในแผนกฉุกเฉิน 28,700 คน มีแพทย์ผู้ทำการรักษา 39,900 คน เสียค่ารักษาทั้งสิ้นประมาณ 44 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี (Warshaw, 1989 cited in Richards, 1995) ทำให้สูญเสียเศรษฐกิจทั้งตัวสตรีและประเทศชาติเป็นอย่างมาก

ความรู้สึกของภรรยาเมื่อถูกทำร้ายร่างกาย

ภรรยาที่ถูกทำร้ายร่างกายไม่เพียงแต่จะเกิดความหวาดกลัวว่าตนจะถูกทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรงเท่านั้น แต่ถ้าภรรยาเหล่านี้มีบุตรอาจกลัวว่าบุตรและญาติจะไม่ได้รับความปลอดภัย ด้วยการถูกทำร้ายในครั้งแรกภรรยาจะเริ่มมีความรู้สึกหวาดกลัว ซึ่งความรู้สึกดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นในขณะที่ถูกทุบตีหรือภายหลังที่ถูกทุบตี หากร่างกายไม่ได้รับบาดเจ็บหรืออันตรายมากความรู้สึกที่เกิดขึ้นเป็นเพียงความรู้สึกผิวนั้น แต่อย่างไรก็ตามภรรยาจะเริ่มสงสัยและหาเหตุผลว่าทำไมตนเองจึงถูกทุบตี แม้บางครั้งอาจไม่ได้ทำอะไรผิด แต่ภรรยากลับคิดว่าการที่สามีลงมือทำร้าย เนื่องจากตนเป็นฝ่ายกระตุนหรือชั่วอารมณ์ของสามี ดังนั้นจึงมีความรู้สึกอับอายและกลัวว่าเป็นความผิดของตน เมื่อการทำร้ายยังคงเกิดขึ้น โดยที่ภรรยาไม่สามารถที่จะหลบหนีหรือป้องกันได้ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองลดต่ำลง เกิดความรู้สึกล้มเหลวในชีวิตของตนและชีวิตคู่ สิ้นหวังและหมดหนทาง (Baker, 1979)

การตัดสินใจของภรรยาต่อการดำเนินชีวิตครอบครัวภายหลังเหตุการณ์ทำร้าย

ในบางครั้งภรรยาไม่ได้แสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับที่พัก หรือคำแนะนำต่างๆในการขอความช่วยเหลือ เนื่องจากยังมีความรู้สึกรักสามีอยู่ มีความหวังว่าหากตนยังอยู่กับสามีจะสามารถทำให้สามีเปลี่ยนแปลงได้ และคิดว่าการที่สามีกระทำลงไปไม่ใช่พฤติกรรมที่แท้จริงของสามี เหตุผลอีกประการที่ภร่ายายังคงอยู่กับสามี คือความรู้สึกว่าการหย่าร้างเป็นสิ่งที่ผิด ตนเองควรประคับประคองชีวิตครอบครัวต่อไป หากไม่มีความอดทนพอ ตนอาจเป็นภรรยาและมารดาที่ไม่รับ

ผิดชอบต่อความล้มเหลวของครอบครัว รวมทั้งคิดว่าบุตรต้องการบิดา การที่ภรรยาต้องทำหน้าที่ เป็นทั้งภรรยาและมารดา ทำให้การสื่อสารกับสังคมภายนอก จากที่เคยมีเพื่อนหรือญาติต้องถูก ตัดขาด หรือถ้ามีการสื่อสารก็น้อยลงจนไม่กล้าที่จะพึ่งแหล่งสนับสนุนทางสังคมภายนอก ครอบครัวได้ นอกจากนี้จากสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันเป็นสิ่งที่บีบคั้นให้ภรรยาต้องอยู่ กับสามี โดยเฉพาะหากภรรยาไม่มีงานทำ แสดงถึงโอกาสทางเศรษฐกิจถูกจำกัด ภรรยาต้องอยู่ใน สภาพการพึ่งพาสามีตลอดเวลา ภรรยาจะมีความกังวลใจมากหากต้องแยกทางกับสามี เพราะนั่นคือ การที่ต้องหางานทำและเลี้ยงบุตรโดยลำพัง ดังนั้นการที่ภรรยาไม่สามารถแยกทางกับสามีทำให้ ต้องอดทนกับการถูกทรมานมากขึ้น หากภรรยาคิดจะหลบหนีจะต้องใช้เวลานานในการรวบรวม ความกล้าและการตัดสินใจ เพื่อเตรียมการที่จะหาทางหลุดพ้นจากการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงที่ เกิดขึ้นในอนาคตต่อไป (Baker, 1979)

การที่ภรรยาตัดสินใจที่จะหลบหนีอาจเนื่องมาจากการเรียนรู้ถึงความสิ้นหวัง ซึ่งภรรยา เชื่อว่าไม่มีอะไรที่จะทำให้สามีเปลี่ยนแปลงได้ ไม่มีสิ่งใดที่จะทำให้สถานการณ์เหล่านี้เปลี่ยนแปลง ในทางที่ดีได้ (มีร์นา เบลค, 2540) แต่อย่างไรก็ตามภรรยาต้องใช้เวลาในการตัดสินใจหลบหนี เนื่องจากการหลบหนีจากคู่สมรสเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดอันตราย จากการศึกษาของโบเคอร์ (Bowker, 1983 อ้างใน โชติมา กาญจนกุล, 2540) พบว่า ผลที่ตามมาหากภรรยาพยายามหลบหนี หรือแยกจากสามี มีดังนี้

1. การทำร้ายที่รุนแรงมากขึ้น การพยายามหนีไปจากสามี ถ้าหนีไม่พ้นก็เหมือนกับ การกระดุนหรือเร่งเร้าให้เกิดการทำร้ายที่มีระดับความรุนแรงสูงขึ้น สามีจะกระทำทารุณกรรม หรือฆ่าสัตว์เลี้ยว เพื่อเป็นการสอนบทเรียนแก่ภรรยา ซึ่งอาจนำไปสู่การฆาตกรรมภรรยาต่อไป
2. การทำร้ายบุตร ภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายส่วนใหญ่จะพยายามปกป้องบุตรจากการ กระทำรุนแรงโดยสามี และพาบุตรหนีไปด้วย เนื่องจากหากปล่อยให้บุตรอยู่ในความดูแลโดยสามี มีสิทธิอันชอบธรรม สามีอาจทำร้ายทั้งด้านร่างกายและจิตใจของบุตร แต่มีภรรยาเพียงส่วนน้อยที่ ทิ้งบุตรไว้กับสามี เนื่องจากไม่มีแหล่งพักพิงที่เหมาะสมที่จะพาไปด้วย
3. การแก้แค้นบิดามารดาและญาติสนิท สามีบางรายเปลี่ยนเป้าหมายการทำร้ายไปสู่ บุคคลที่เฝ้าที่พิทักษ์แก่ภรรยาโดยการข่มขู่ คุกคามว่าจะทำร้ายหรือฆ่าคนเหล่านั้นถ้าเฝ้าที่พิทักษ์ แก่ภรรยาของเขา
4. ความอดอยากหิวโหยและไร้ที่พึ่ง สามีส่วนใหญ่มักเข้มงวดในการควบคุมภรรยา ให้อยู่ได้สถานะเศรษฐกิจที่บริหารโดยสามี ภรรยาไม่สามารถจะมีอำนาจทางเศรษฐกิจใดๆ และไม่สามารถหาที่พักพิงอื่นใดได้ และถ้าสามีกักตัวภรรยาให้แยกออกจากสังคม แม้ภรรยาบางคนอาจหา

ที่פקפงได้จากเพื่อนหรือญาติ เขาเหล่านั้นก็จะเกิดความหวาดกลัวที่จะให้เธอซ่อนตัว เพราะอาจถูกขู่หรือคุกคามจากสามีได้

5. ความอับอาย ความล้มเหลว และการถูกประทุษร้ายจากสาธารณชน เป็นเรื่องธรรมดาสำหรับภรรยาที่ถูกทำร้ายที่จะต้องรับผิดชอบต่อการประคับประคองครอบครัว มิให้แยกไป ความอับอายต่อคำว่าไม่มีความอดทนพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมซึ่งยึดถือประเพณีดั้งเดิมอยู่ การอดทนอยู่ในครอบครัวเดิมและหาทางปกป้องบุตรจะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดของผู้หญิง เพื่อหลีกเลี่ยงคำครหาว่าเป็นภรรยา และเป็นมารดาที่ไม่มีความรับผิดชอบ

6. การสูญเสียศักดิ์ศรีและแนวทางการดำเนินชีวิต หากฝ่ายชายเป็นผู้มีเกียรติและศักดิ์ศรีในสังคม ภรรยาจะรู้สึกว่าการไปจากสามีทำให้สามีได้รับความอับอาย สูญเสียความนับถือ และการยอมรับในสังคม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว แสดงให้เห็นชัดเจนว่าไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับภรรยา ในการหลบหนีจากการถูกทำร้าย เพราะนั่นคือการสูญเสียสิ่งต่างๆตลอดไป ดังนั้นภรรยาจะยังคงใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกับสามีที่ทำร้ายเธอพร้อมๆ ไปด้วยกับความหวาดกลัวต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและบุคคลใกล้ชิดจากการศึกษาของโซติมา กาญจนกุล (2540) ที่ศึกษาความรุนแรงในครอบครัวโดยศึกษาในกลุ่มภรรยาที่ได้รับความช่วยเหลือจากบ้านพักฉุกเฉิน และผู้ที่เข้ารับคำปรึกษาจากมูลนิธิเพื่อนหญิงพบว่า ภรรยาเลือกกระทำใน 4 รูปแบบ ที่สามารถหลบหนีให้พ้นจากสภาพการถูกสามีทุบตีคือการหลบหนีออกจากครอบครัว การพึ่งพากฎหมาย การสร้างแรงกดดันทางสังคม และการฆ่าสามี แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาของโซติมา กาญจนกุล ไม่พบว่าสามียุติการทุบตีภรรยาได้ด้วยการตัดสินใจหยุดพฤติกรรมของตน มีเพียงภรรยาเท่านั้นเป็นผู้ยุติปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้น

การที่ภรรยาส่วนใหญ่ต้องทนอยู่ในสภาพจำยอม และอดทนกับความรุนแรงเหล่านั้นต่อไป โดยต้องอยู่อย่างหวาดผวาและทนทุกข์ทรมาน ไม่สามารถขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนเพราะสังคมส่วนใหญ่ยังมองว่าการทำร้ายภรรยาเป็นเรื่องภายในครอบครัวที่บุคคลภายนอกไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับ (วราภรณ์ ดวงจันทร์, 2530) และสิ่งนี้เองเป็นเรื่องปิดกั้นมิให้ภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายได้รับความช่วยเหลือเมื่อต้องการ (Pahl, 1989)

ความต้องการความช่วยเหลือของภรรยาที่ถูกสามีทำร้าย

ความต้องการเป็นความจำเป็นเพื่อการดำรงอยู่ของชีวิตมนุษย์ทุกคน ถือเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง และเกิดขึ้นตลอดเวลาโดยไม่มีที่สิ้นสุด มาสโลว์ (Maslow, 1970) กล่าวว่ามนุษย์มีความต้องการในการพัฒนาตลอดชีวิตโดยความต้องการนั้น จะเป็นพลังผลักดันให้มนุษย์มี

พฤติกรรมบางประการ เพื่อให้ได้มาซึ่งการตอบสนองนั้นๆ หลังผลักดันในมนุษย์แต่ละคนจะเริ่มด้วยความต้องการในขั้นต้นก่อนแล้วจึงค่อยๆ พัฒนาสูงขึ้นไปตามลำดับ การใช้ชีวิตคู่ก็เช่นเดียวกัน ต้องรู้ความต้องการของฝ่ายตรงข้าม หรือรู้ความต้องการอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ดังที่มาสโลว์ (Maslow, 1970 อ้างใน มยุรี งามทอง, 2534) ได้ให้แบบแผนความต้องการของมนุษย์โดยแบ่งความต้องการออกเป็น 5 ขั้น การตอบสนองความต้องการเหล่านี้ จำเป็นต้องดำเนินไปตามลำดับขั้น ความต้องการดังกล่าวได้แก่

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการในเรื่องอากาศ อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ จากความต้องการดังกล่าว ในการครองชีวิตคู่จำเป็นต้องสร้างฐานะให้มั่นคง หากครอบครัวที่เศรษฐกิจไม่ดี มักมีแนวโน้มที่จะทะเลาะกันมากกว่าครอบครัวที่เศรษฐกิจดี เพราะรายได้ที่ไม่เพียงพอสร้างความสะดวก อารมณ์ไม่ดี อาจกล่าวโทษซึ่งกันและกัน และกลายเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาชีวิตคู่

2. ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิต (safety and security needs) ได้แก่ ความต้องการที่อยู่อย่างมั่นคง ปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงาน และการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม ผู้ที่ตัดสินใจใช้ชีวิตคู่ย่อมหวังว่าตนจะได้รับความคุ้มครอง หรือความมั่นใจในการสร้างอนาคตร่วมกับคู่ชีวิต หากเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในการดำรงชีวิตคู่ ปัญหาการแตกร้างในครอบครัวย่อมเกิดขึ้นได้

3. ความต้องการทางสังคม (social needs) ได้แก่ ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งการมีชีวิตคู่ทุกคนต้องการให้สังคมยอมรับ ถ้าชีวิตคู่ที่สังคมไม่ยอมรับมักจะไม่ยั่งยืน และอาจเป็นชีวิตครอบครัวที่ไม่มีความสุข

4. ความต้องการที่จะมีเกียรติยศ ชื่อเสียง (esteem needs) เป็นความต้องการที่จะได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตนเอง ในเรื่องความรู้ความสามารถ ดังนั้นการใช้ชีวิตคู่จึงต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน เช่น มีการยกย่องชมเชย พุดในสิ่งที่ทำให้คู่ชีวิตเกิดความภาคภูมิใจ และมองเห็นถึงคุณค่าของแต่ละฝ่าย ไม่ประพาดินออกใจคู่สมรสเป็นต้น

5. ความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต (self-actualization needs) เป็นความต้องการที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งเพื่อพัฒนาตัวเองให้ดีที่สุด ในการดำเนินชีวิตคู่ต้องเปิดโอกาสให้คู่ชีวิตมีการตัดสินใจ และใช้ความสามารถของตนให้เกิดความภาคภูมิใจ จะทำให้เกิดความพอใจ และนำไปสู่ความความสุขในครอบครัวต่อไป

การนำทฤษฎีความต้องการทั้ง 5 ชั้นตามแนวของมาสโลว์ ไปใช้ในกลุ่มภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายพบว่า แม้ความต้องการทางด้านร่างกายในขั้นพื้นฐานได้รับการตอบสนองในระดับหนึ่ง แต่ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัยของชีวิตเป็นขั้นที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง การที่ภรรยาถูกสามีทำร้าย อาจเนื่องจากผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า มักใช้ความสัมพันธ์แบบครอบงำควบคุมให้คู่สมรสช่วยตอบสนองต่อความต้องการที่ยังไม่สมบูรณ์ของตน ในขณะที่ฝ่ายหนึ่งมีความต้องการเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงเกิดการต่อสู้แข่งขันขึ้น ทำให้ทั้งสองฝ่ายไม่ได้รับการตอบสนอง เมื่อคู่สมรสได้ใช้ชีวิตร่วมกันเป็นเวลานาน มักจะสร้างความรู้สึกเก็บกด ดังนั้นการที่ภรรยาขาดความมั่นคงและปลอดภัยของชีวิตจะส่งผลกระทบต่อร่างกาย ทำให้เกิดความเครียด มีชีวิตอยู่อย่างไม่เป็นสุข เกิดความไม่มั่นใจ และสิ้นหวัง อยู่ในสภาพขาดสมดุล (imbalance) ภรรยาจึงต้องแสวงหาทางตอบสนองความต้องการเพื่อให้คืนสู่สภาพสมดุลดั้งเดิม (สุชา จันทน์เอม, 2538) และเมื่อการตอบสนองความต้องการดังกล่าวสำเร็จ จะทำให้เกิดความต้องการในขั้นที่สูงกว่าต่อไป จนในที่สุดถึงความต้องการขั้นสุดท้าย แต่อย่างไรก็ตามความต้องการที่เกิดขึ้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่บุคคลกำลังเผชิญอยู่ ภรรยาบางรายอาจมีความต้องการขั้นหนึ่งขั้นใดเท่านั้น และความต้องการไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมกันในเวลาเดียวกัน การที่คู่ชีวิตสามารถทำความเข้าใจและให้การตอบสนองอย่างเพียงพอ จะทำให้รากฐานชีวิตคู่มั่นคง หากความต้องการเหล่านี้ได้รับการตอบสนองและสามารถสร้างหรือพัฒนาให้ดีขึ้น จะส่งผลให้เกิดความรักและปรารถนาดีต่อผู้อื่น มีความเคารพในสิทธิของผู้อื่น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ลดความวิตกกังวลต่างๆ สามารถแก้ปัญหาด้วยความเยือกเย็น สุขุม และเกิดความมั่นใจในตนเอง (มยุรี ภูงามทอง, 2534)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยสหรัฐอเมริกา มีรายงานการศึกษาของโบเคอร์ (Bowker, 1983 อ้างใน โชติมา กาญจนกุล, 2540) ที่พบว่าภรรยาที่ถูกทำร้ายต้องการความช่วยเหลือจากสมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนมากที่สุด มีเพียงส่วนน้อยที่ขอความช่วยเหลือจากญาติฝ่ายสามีและเพื่อนบ้าน มีการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ คือ กลุ่มผู้หญิงศูนย์ช่วยเหลือหญิงที่ถูกทำร้าย นักกฎหมาย หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือองค์กรแนะแนวซึ่งเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการสนับสนุนและเป็นกำลังใจ เพื่อให้ภรรยาฟื้นคืนจากการบาดเจ็บทางจิตใจ

ในประเทศไทย มูลนิธิผู้หญิง (2532) ได้ศึกษาในกลุ่มภรรยาที่ถูกสามีทำร้าย และมาขอรับความช่วยเหลือที่บ้านพักผู้หญิงจำนวน 150 คน พบว่าภรรยาเหล่านี้ต้องการความช่วยเหลือด้านที่พักพิงชั่วคราว การรักษาพยาบาลสุขภาพร่างกายและสภาพจิตใจ คำปรึกษาแนะแนวเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น การระบายความทุกข์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทก ภรรยาที่ประสบปัญหาเดียวกัน การฝึกอาชีพขณะที่เข้ามาพัก และการได้รับรู้เกี่ยวกับเรื่องกฎหมาย

คนยา ฐานะอุดม (2539) ศึกษาในหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ พบว่า ร้อยละ 22.5 เป็นผู้ที่ถูกสามีทำร้ายทางด้านร่างกายและจิตใจ ในกลุ่มนี้ร้อยละ 55.56 ตอบว่าเมื่อมีเรื่องขัดแย้งกับสามีจะไม่มีใครสามารถให้ความช่วยเหลือได้ และไม่ยอมให้ใครยุ่งในเรื่องครอบครัว เพราะอับอายญาติพี่น้องเพื่อนบ้าน ไม่ยอมให้ใครรู้ ร้อยละ 23.34 ตอบว่าพ่อ แม่ ญาติพี่น้อง สามารถช่วยพูดไกล่เกลี่ยได้ ร้อยละ 16.66 ตอบว่าสามารถแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายด้วยตนเองได้ โดยการพยายามไม่ได้ตอบ หรือหลบไปสักครู่เมื่อสามีอารมณ์ดีขึ้นจึงค่อยพูดจากันใหม่ และร้อยละ 4.44 ตอบว่าเพื่อนสามารถพูดไกล่เกลี่ยช่วยเหลือได้ ด้านการให้ความช่วยเหลือที่หญิงตั้งครรภ์ต้องการคือ ต้องการให้คนช่วยพูดไกล่เกลี่ยให้ ต้องการคนที่เห็นใจ พูดปลอบใจ ให้กำลังใจ และให้คำแนะนำ ต้องการมีสถานที่พักพิงชั่วคราว ต้องการให้ทางราชการช่วยเหลือในเรื่องอาชีพ และมีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนมีความเชื่อว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เป็นเรื่องส่วนตัว เป็นเรื่องที่น่าอับอาย ควรปกปิดไม่ให้สังคมภายนอกรับรู้และเชื่อว่าไม่มีใครสามารถช่วยเหลือได้ ความต้องการการช่วยเหลือของกลุ่มจึงเป็นเพียงการแก้ไขสถานการณ์เบื้องต้น โดยมีบุคคลที่สามเข้ามาช่วยเหลือเพื่อให้สามียุติการใช้ความรุนแรง และสามารถกลับไปใช้ชีวิตคู่ได้อย่างปกติ

จากการทำงานของฝ่ายบริการสังคมมูลนิธิผู้หญิง ในช่วงเดือนมกราคมถึงธันวาคม 2541 (ศูนย์ข่าวผู้หญิง, 2541) พบว่าภรรยาส่วนใหญ่ที่ประสบปัญหาสามีทุพพิกาศทำร้าย มีความต้องการที่พักพิงที่ปลอดภัย ต้องการขอคำแนะนำด้านกฎหมายเพื่อฟ้องหย่าและเรียกค่าเลี้ยงดู ต้องการให้มูลนิธิผู้หญิงช่วยติดตามคดีจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ต้องการทุนประกอบอาชีพ ต้องการคนช่วยเหลือเลี้ยงบุตร ต้องการมีงานทำ ต้องการพูดคุยเพื่อระบายความทุกข์ใจ

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว พบว่าการวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาในภรรยาที่สามารถหลุดพ้นจากวัฏจักรความรุนแรงได้ เป็นการหลบหนีจากสามีไปแล้ว เพราะฉะนั้นความต้องการการช่วยเหลือจากแหล่งหรือหน่วยงานต่างๆ จึงมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้ และมีสุขภาพกายและจิตใจที่ปกติ จะเห็นได้ว่าความต้องการการช่วยเหลือเป็นเรื่องของสังคมสงเคราะห์ การช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย และการฟื้นฟูสุขภาพกายและจิตใจ

ส่วนการศึกษาในภรรยาที่ยังไม่สามารถหนีจากวัฏจักรความรุนแรงยังพบน้อย ดังนั้นความต้องการการช่วยเหลือของภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายจำนวนหนึ่ง ที่ยังคงปกปิดเรื่องราวความรุนแรงที่เกิดขึ้น และจำทนต่อสภาพความรุนแรงจากสามีต่อไป ซึ่งความต้องการการช่วยเหลือของภรรยาเหล่านี้เป็นประเด็นที่น่าสนใจยิ่งว่า มีความต้องการการช่วยเหลือจากใครและในเรื่องใดบ้าง มีความต้องการที่คล้ายคลึงหรือแตกต่างจากภรรยา ที่ได้รับความช่วยเหลือจากสังคมภายนอก เพราะหากภรรยาเหล่านี้ไม่ได้รับการช่วยเหลือหรือตอบสนองความต้องการ อาจส่งผลให้เกิดความเครียดยิ่งขึ้น ผลพวงจากการที่ภรรยาถูกสามีทำร้าย คือการที่ภรรยาพยายามฆ่าตัวตาย

หรือฆ่าตัวตายมากขึ้นในกลุ่มของภรรยาที่ประสบปัญหาดังกล่าว และหาทางออกให้ตนพ้นจากภาวะดังกล่าวไม่ได้ (UNFPA, 1997) หรือมักปรากฏเป็นข่าวในสื่อมวลชนที่ภรรยาใช้ความรุนแรงคัดค้านคือ ปัญหา คือ การฆาตกรรมสามี เนื่องจากถูกกดดันทางจิตใจ และการถูกทำร้ายร่างกายอย่างต่อเนื่อง (ภัสสร ลิมานนท์, 2541) ดังการศึกษาของ มณฑิพ ดาราศรีศักดิ์ (2537) ที่ศึกษามูลเหตุจูงใจในการฆ่าสามี ในกลุ่มผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิงจำนวน 69 ราย พบว่า เหตุผลที่ทำให้ภรรยาต้องฆ่าสามี และถูกจำคุก จำกัด อิสระภาพ เนื่องจากร้อยละ 26.09 มีความคับแค้นใจมาเป็นเวลานานและเกิดบันดาลโทสะจึงต่อสู้และตอบโต้ขึ้น แต่ไม่เคยคิดมาก่อนว่าจะฆ่าสามี ร้อยละ 25.88 ถูกตบตี คำว่า ทำร้ายร่างกาย และร้อยละ 20 ถูกสามีแสดงกิริยาเหยียดหยาม

จะเห็นได้ว่าปัญหาของภรรยาถูกสามีทำร้าย โดยเฉพาะภรรยาที่ไม่สามารถหลบหนีจากสถานการณ์ความรุนแรง ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้น่าจะเป็นกลุ่มที่ได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนเพื่อป้องกันมิให้เกิดผลกระทบตามมา และลดปัญหาความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นกับภรรยา ต่อไป

แนวคิดสตรีนิยม ต่อปัญหาการทำร้ายภรรยา

แนวคิดสตรีนิยมนี้ได้อธิบายถึงปรากฏการณ์ความรุนแรงในครอบครัวว่าการทำร้ายภรรยาเป็นการแสดงถึงความถูกต้องทางประวัติศาสตร์เพื่อการกดขี่ครอบงำ และควบคุมผู้หญิงในระบบโครงสร้างครอบครัวแบบชายเป็นใหญ่ (De Beauvoir, 1976; Martin, 1978; Dobash & Dobash, 1981; McKinnon, 1982; อังโน โชนิตมา กาญจนกุล และ ศันสนีย์ เรืองสอน, 2542)

จากการวิจัยของ เชคเตอร์ (Schechter อังโน นิจวรรณ วีรวัฒน์นอม, 2538) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการถูกทำร้ายของผู้หญิง พบสาเหตุที่เป็นรากฐานของการถูกทำร้ายของผู้หญิงเกิดจากความต้องการครอบงำและการใช้อำนาจของผู้ชายซึ่งมาจากพื้นฐานการปกครองแบบบิดาเป็นใหญ่ และจะเกิดขึ้นมากภายในครอบครัว โดยมีความเชื่อว่าความรุนแรงนั้นเกิดขึ้นระหว่างผู้ที่มีอำนาจมากกว่ากับผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่า เป็นการปกครองที่ยกย่องบิดาซึ่งเป็นผู้ชายให้เป็นผู้มีอำนาจสามารถตัดสินใจแทนบุตรและภรรยาได้ ผู้ชายมีสิทธิทุกอย่างในตัวผู้หญิงรวมทั้งการใช้ความรุนแรงซึ่งผู้ชายสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องกลัวการลงโทษ ดังนั้นผู้หญิงจึงต้องตกอยู่ในอำนาจครอบงำของผู้ชายซึ่งเป็นเหตุให้ผู้ชายมีความรู้สึกที่ตัวเองมีอำนาจมากขึ้น

ส่วนสังคมไทยพบว่าความแตกต่างระหว่างหญิงและชายในด้านการเจริญเติบโตอยู่ในระดับที่ต่างกันโดยค่าน้ำหนักกายชายจะแข็งแรงกว่าหญิง ด้านสติปัญญายังไม่มีข้อพิสูจน์ว่าเพศใดมีสติปัญญาเหนือกว่าเพศใด ส่วนฐานะของหญิงและชายในอดีตชายจะได้รับการยกย่องเหนือกว่า

หญิงทั้งในทางปฏิบัติและในทางกฎหมาย ชายจะมีอำนาจและสถานภาพสูง หญิงจะมีสถานภาพด้อยกว่าชายโดยเฉพาะภรรยาจะต้องเชิดชูยกย่องสามีให้เหนือกว่าตน ความเหนือกว่าของสามีมีหลายด้าน เช่น เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้ตัดสินใจในกิจการของครอบครัว เมื่อสามีมีอำนาจมาก สามีจึงทำหน้าที่ปกครองดูแลภรรยาและบุตรโดยบุตรทุกคนใช้นามสกุลบิดา ส่วนภรรยาจะต้องเชื่อฟังและให้ความเคารพ ยกย่องปรนนิบัติ เอาใจใส่เป็นที่พึงพอใจ เป็นคู่คิดเมื่อสามีต้องการ และควรอยู่กับเหย้าผู้กับเรือน การปกครองดังกล่าวเรียกว่าครอบครัวแบบบิดาเป็นใหญ่ (patriarchal) ดังนั้นคนในสมัยก่อนจึงยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างจริงจัง การปฏิบัติต่อชายและหญิงจึงแตกต่างกัน ผู้ชายมีโอกาสได้เรียนสูงๆ ทำงานนอกบ้าน เที่ยวเตร่ได้ ในขณะที่ผู้หญิงอยู่กับบ้าน ไม่ได้เล่าเรียนมากเพราะถ้าแต่งงานไปสามีจะเลี้ยงดูเอง ดังนั้นหน้าที่ของผู้หญิง คือการหัดเรียนรู้และเก่งในงานบ้าน แต่ปัจจุบันการรับอิทธิพลจากตะวันตกมีมากขึ้น ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกับผู้ชาย ประกอบอาชีพนอกบ้านทัดเทียมกัน (สุพัตรา สุภาพ, 2523) อย่างไรก็ตาม ขณะที่สังคมเปลี่ยนไป แต่ค่านิยมของสังคมไทยกลับมองว่าผู้หญิงมีบทบาทจำกัดอยู่กับการเป็นภรรยาและมารดาเท่านั้น ทั้งที่ความเป็นจริงบทบาทและหน้าที่ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว รวมถึงการอบรมเลี้ยงดูผู้ชายในรูปแบบเดิมยังคงมีอยู่ คือการให้ผู้ชายมีอำนาจสามารถแสดงออกถึงการใช้อำนาจของตนในวิธีการต่างๆ เช่น การใช้อำนาจทางเศรษฐกิจ การตัดสินใจทุกอย่างในครอบครัว เป็นต้น สิ่งต่างๆเหล่านี้นำไปสู่การทำร้ายต่อไป (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, 2537)

ความแตกต่างของผู้ชายและผู้หญิง ทั้งด้านชีวภาพ (sex as biological difference) และด้านความเป็นเพศหญิงเพศชายที่เป็นผลมาจากการขัดเกลาทางสังคม (gender socialization) ส่งผลให้ผู้หญิงเกิดการยอมรับว่าตนเองมีค่าเป็นเพียงวัตถุทางเพศสำหรับผู้ชายและอยู่ในฐานะที่ด้อยกว่าผู้หญิงจึงกลายเป็นทรัพย์สินและอยู่ภายใต้อำนาจและการบังคับของผู้ชาย ในโครงสร้างของครอบครัวแบบบิดาเป็นใหญ่และได้กลายเป็นวัฒนธรรมที่ยอมให้สามีข่มเหงภรรยาได้ (โชติมา กาญจนกุล และสันสนีย์ เรืองสอน, 2542) ทำให้มีการกระทำโหดร้ายทารุณในรูปแบบการข่มขืนและการทุบตีภรรยาเพิ่มมากขึ้น (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, 2537)

การนำแนวคิดสตรีนิยมมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จะช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์การที่ภรรยาถูกสามีทำร้ายได้ชัดเจนขึ้นว่าในสังคมไทยยังมีภรรยาบางส่วนที่ต้องตกอยู่ในอำนาจการครอบงำของสามี และการที่ผู้หญิงเหล่านี้ให้คุณค่าตนเองเป็นเพียงผู้ถูกระทำเท่านั้น